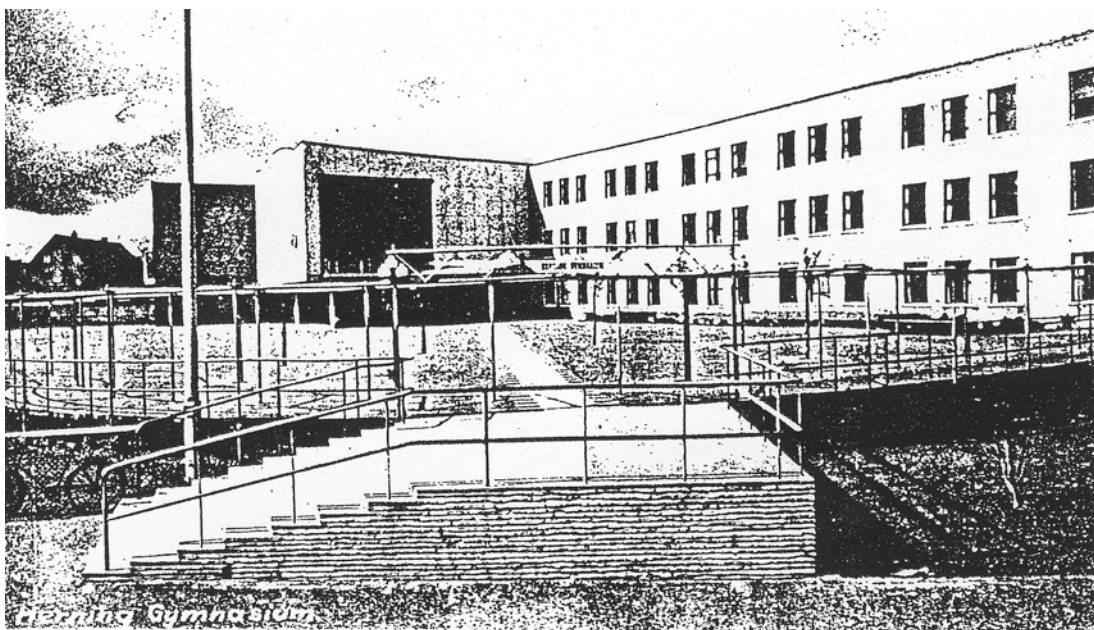

Årene i Nørregade

(1951-72)

- et bidrag til
Herning Gymnasiums historie

Af lektor Frede Jensen

Disse spredte erindringer og indtryk fra de aktive år som underviser og kollega på Herning Gymnasium – med speciel fokus på årene i Nørregade (1951-1972) - er skrevet af lektor Frede Jensen. Frede Jensen var ansat ved skolen fra 1946 til 1984 og er nu bosat på sin nordsjællandske hjemegn (Gilleleje).

Skolen bringer en varm tak til Frede Jensen, fordi han har givet os lov til at trykke disse sider til glæde for gamle kolleger, tidligere elever og andre interesserede. Hæftet udsendes ved dimissionen 2002.

Erik Bøegh

De lidt præsentable, men minderige gymnasiabygninger i Bethaniagade var efterhånden blevet alt for trange og utidssvarende. Efter flere års tovtrækkeri besluttede man derfor efter krigen at bygge en ny skole i Nørregade og dermed samtidig markere overgangen fra mangelsamfundet til en ny tid med større krav til arkitekturens æstetik og med flere muligheder for elever og læreres udfoldelse. Udviklingen var imidlertid så hastig i 1950'erne og -60'erne, at disse bygninger, der blev taget i brug i 1951, kun blev rammen om vort arbejde i 20 år.

Bygningskomplekset i Nørregade domineres af aulaen med det store glasparti båret af søjler, en vandret og en lodret enhed i fint samspil, der eliminerer et muligt trist institutionspræg. Festsalen vender ud mod skolegården, der er åben mod syd til grønne sportsplæner, der dengang brugtes af den nu nedlagte Nørregade skoles elever. Aulaen virkede varm takket være de brune træpaneler. En svaghed ved trappeløbet var, at støj fra forhallen nedenunder forplantede sig opad og kunne skabe misstemning hos publikum og udøvende kunstnere ved de koncerter, den lokale musikforening lod afholde i festsalen. Den brugtes også ved den daglige morgensang. Rektor Dreyer Jørgensen brugte - navnlig i begyndelsen af sin embedsperiode - i et prisværdigt ønske om, at samlingen fik et sømmeligt forløb - megen energi på at forhindre, at elever dukkede sig inden for søjlerækken. I periodens sidste år var afsyngelsen af nationale sange imidlertid ikke accepteret af eleverne som udtryk for gymnasial livsstil. Sangbogen savnede klart tekster og melodier, der formidlede tidens smag og holdninger. Som et kuriosium nævner jeg, at når vi engang imellem brugte Hostrups manende sang fra 1872 om "folkets

slumrende kraft og vid", gav nogle elevers humoristisk farvede protestholdning sig udslag i en voldsom trang til at give omkvædet "Frem, bondemand, frem" en overdreven pointering. Forargede lærere og kammerater skænkede det næppe en tanke, at bondemanden i 1967 forlængst havde placeret sig centralt i samfundet og altså ikke havde behov for den art paroler. Erik Eriksen var et ikke ukendt navn i 60'erne. Balkonen ud mod skolegården brugtes hvert år ved 3.G's sidste skoledag, når der kastedes flødekarameller i grams til de "andenklassens" elever, der tilhørte mellemskolen (indtil o. 1960).

På endevæggen opsattes i 1954 Gudmundsen Holmgrens Ikaros-figur med klar symbolsk tale om ikke at brænde vingerne på for luftige visioner. Figuren er en pryde for salen. Afstanden til ørnen på Frue Plads er stor i holdning, men billedsproget er beslægtet. Det non-figurative turde man endnu ikke binde an med. Balkonen ind til de naturvidenskabelige laboratorier var praktisk, men åbnede mulighed for, at ubehagelige, ja sågar skadelige dufte distraherede folk, der opholdt sig i salen. Skolens blå banner med den lille hjejle var placeret på den ene ydervæg. Det var en gave fra forældrekræden, da de første studenter dimitteredes i 1926, og var dermed en af de få synlige forbindelser bagud til den gamle skole i Bethaniagade. Den førtes forrest ved studenternes indmarch.

Vi savnede en egentlig scene. Til brug ved de årlige skolekomedier og sang- og musikopvisninger måtte lektor Balling og hans unge medhjælpere etablere en interimistisk tribune. Matematiklæreren med den imponerende stemme nød faktisk at bruge sit praktisk-tekniske håndelag på at løse en sådan opgave. Efter nogen tids eksperimenteren fandt man ud af, hvor talerne, solister og instrumenter bedst kunne placeres for at opnå optimal akustisk virkning.

Klasselokalerne var behagelige at undervise i. Man kunne anvende normal stemmestyrke under arbejdet, undtagen i tilspidsede situationer. Efterhånden blev trafikken i Nørregade dog så intens, at åbne vinduer ikke var praktiske på varme sommerdage. Lærerne var placeret på et lavere niveau end i den gamle skole, men

dog ikke i plan med eleverne som nu. Nivelleringen var ikke blevet total endnu. Nyt var tekniske installationer som højttalere i forbindelse med et centralt radioanlæg i sekretærens kontor, men det var besværligt at arbejde med og brugtes vist kun i beskedent omfang. Kostbare fejlinvesteringer kan næppe undgås, når det drejer sig om avanceret teknik i hastig udvikling.

Lærerværelset virkede indbydende med sin utraditionelle udformning af loftet og sit lyse arkitekttegnede inventar. I de første år var kapaciteten tilstrækkelig, men i takt med det stigende lærerantal (fra 25 i 1952 til 40 i 1970) svandt mulighederne for at finde en siddeplads ind, og der fandtes desværre ingen af et fast hierarki bestemt ordning, der sikrede folk med en vis anciennitet, f.eks. lektorer, særlige rettigheder. Indtagelsen af den daglige frokost rundt om det lange bord i midten var trods tætte tobaksskyer et i mange henseender inspirerende indslag i arbejdsdagen. Dagens store og ikke mindre de små begivenheder, globale som lokale, fik en kompetent behandling. Der var megen visdom at hente for yngre medarbejdere med åbne sanser. Vi havde engageret en af rengøringsdamerne til at lave kaffe til os i et lille køkken, senere gik denne opgave, der ikke var eftertragtet, på skift mellem de lærere, der var ledige i timen før frokost. Kaffens styrke var følgelig afhængig af håndelag og smag hos den aktuelle bestyrer af jobbet. Forholdet gav anledning til ofte letkøbte kommentarer fra de kaffedrikkendes side.

Arkitekterne havde bevidst anbragt lokalerne for "magtens udøvere" centralt. Det betød, at rektors kontor, inspektørs og sekretærens afdelinger og bibliotek lå side om side med lærerværelset. Herved kom man til at opleve skolen som en organisme, en helhed, ikke som et vist antal sektorer, der fungerer uafhængigt af hinanden. Stærkt medvirkende til, at noget sådant kunne ske, var fru Nørgård. Hun samlede mange tråde i sine myndige hænder og skabte det praktiske grundlag for en effektiv administration.

Fagklasseideen var endnu ikke enerådende. Man var som lærer ikke isoleret i sit eget laboratorium, men færdedes over hele bygningen med stadige glimtvisse indblik

i, hvad der foregik andetsteds. Det gav i de bedste stunder fornemmelsen af at være medlem af en stor familie, og ikke blot bestyrer af en afgrænset sektor.

Der var ikke mange store vægflader i bygningen, hvor man kunne anbringe kunstværker. Et Nis Petersen-portræt udført af digterens bror, V.Garm, blev ophængt på en ydmyg plads ved bagtrappen. Det passede måske godt til, at Nis Petersens tilknytning til skolen var svag. Herning Gymnasium fik dog i den anledning sit navn i "Politikens Litteraturhistorie" (bind 4, side 241).

Disse smukt indrettede bygninger brugtes som ramme om mangeartede aktiviteter. Aulaen kunne ikke anvendes til terminsprøver eller eksaminer, hvilket betød, at der krævedes meget tilsynspersonale i de enkelte klasselokaler. Ved spidsbelastning måtte man rekvirere arbejdskraft ude i byen. Hjemmegående husmødre fra det bedre borgerskab tjente lidt til husholdningen ved det job. Så længe vi havde mellemskolen, sad eleverne nede i frokostkælderen og skrev stile og løste matematikopgaver ved deres afsluttende eksamen. Prøverne foregik om eftermiddagen i maj indtil ved kl.17-18 tiden. Disse vagter var ikke efterstræbte. Oplivende var kun to forhold: 1) Jens Søndergårds "primitive" malerier af heste og godtfolk på endevæggene. De var skænket skolen af kunstneren selv, men ved overflytningen til de nye bygninger på H.P.Hansens Vej, lagde kommunen sin gridske hånd på malerierne. Ringkøbing Amt skulle i hvert fald ikke eje dem. Jeg ved ikke hvor de befinder sig nu. 2) Hvis man havde den sidste vagt om eftermiddagen, kunne man overvære en nervepirrende seance, når rektor C.L.Christensen antændte lakstænger, der brugtes ved forsegling af kuverterne med elevernes besvarelser, som den alsidige pedel Nielsen skulle befordre til posthuset inden lukketid. Uforudsigeligt var det i teorien, om der kunne gå ild i andet end lakstangen. Ak nej! Rektor var en erfaren og besindig mand også ved slige manøvrer.

Kældersalen var også stedet hvor det fælles kaffebord ved kongeballet for elever, forældre og lærere blev klaret. De faste indslag var taler af rektor og elever og

sange "til lejligheden" forfattet af sidstnævnte. Lærernes små (eller lidt større) særheder blev år efter år projiceret op i det store format i en humoristisk, ironisk, men oftest overbærende, forstående tone. Udenforstående fik måske nok et let karikeret billede af de pædagoger, de havde betroet deres børn, men der gik ingen skår i feststemningen af den grund. Man følte det som et håndslag at få en strofe i festsangen.

Dimissionsfesten i aulaen fik et ekstra løft i disse omgivelser. Indtil sidste halvdel af 60'erne var antallet af studenter og jubilarer overskueligt. Der var tidsmæssigt plads til, at rektor kunne oplyse navnene på de enkelte dimittender, når han personlig overrakte beviser med påfølgende håndtryk. Jeg tror, at forældrene påskønnede dette synlige udtryk for, at deres søn eller datter nu havde afsluttet et arbejde og fået deres belønning.

Jubilarernes taler var det uforudsigelige indslag i festdagens afvikling. De spændte vidt fra en strengt akademisk analyse af verdenssituationen til en causerende fornøjelig omtale af disciple før og nu og af originale lærere fra tiden i Bethaniagade. Den sidste form vandt mest genklang hos unge, der i nogen grad var præget af de mange forudgående fester og af for megen højstemt retorik. Skal jeg nævne talere, der gjorde indtryk, må det blive Johs. Brix, den senere seminarieforstander i Jelling, og Asbjørn Mandøe, leder af højskolen i Ry, og senere lektor på sin gamle skole. I en periode var en kantate det musikalske højdepunkt ved dimissionen, men vanskeligheder ved at besætte solopartierne med egnede stemmer fik skolen til at udelade dette festlige islæt. Teksterne var skrevet af Erling Fischer, musikken af en gammel elev fra skolen Johannes Nørgaard.

Det daglige arbejde var i højere grad end senere styret af faste krav om læsestof og eksamenspensum fra overordnede myndigheders side. P.Munchs lærebøger i historie og Falkenstjernes udvalg af dansk litteratur angav normerne for, hvad man skulle beskæftige sig med i de to fag. Det betød, at samtlige studenter fra Danmarks gymnasier fik en fælles oplevelsesbaggrund (i moderne pædagogisk jargon: referenceramme), fastlagt af erfarne skolefolk. De blev ikke ofre for nidkære

undervisere, der hyppede egne kartofler, eller for elever tilfældige valg af ofte perifere emner, bestemt af medierne.

Ordningen med mellemskolen var set fra gymnasiets side behagelig. Det skabte afveksling at få en 1.mellem i timen efter en 3.G. Der stilledes andre krav for at få timen til at fungere - færre faglige måske, men absolut større pædagogiske fra lokkende underholdende numre til direkte truende minespil. Vi havde enkelte – i øvrigt meget kompetente lærere - , der kun underviste i mellemskolen (Fastrup og Wolf), og de faldt harmonisk ind i kollegiets arbejde. Til o. 1960, da klasserne for yngre elever gik over til folkeskolen, kunne man altså have samme elever i et forløb på 7-8 år. Man kom til at kende hinanden særdeles godt. Der kunne selvsagt også opstå "skæve virkninger" af et langt skoleforløb på samme sted, og forfriskende og inspirerende er det da at se nye ansigter fra andre skoler. Skoleloven af 1958 betød i hvert fald, at prøver efter barnets 5. skoleår ikke længere afgjorde hendes videre lykke så definitivt.

Undervisningen suppleredes med ekskursioner i flere fag. Hernings beliggenhed i en forholdsvis historieløs egn, når man ser bort fra landsbykirkerne og Grathe Hede, gjorde det nødvendigt at bruge en del tid på transporten. Todages ture til det sydlige Jylland bragte os til Ribe, Løgumkloster, Tønder, Noldemusæet, Glücksburg, Slesvig og andre steder. Vi overnattede på beskedne vandrerhjem. Værdien af disse ture lå for nogle elever vedkommende mere i det sociale samvær end i det rent faglige. Men hvad tæller mest? Kendskabet til middelalderlig arkitektur eller oplevelsen ved at være sammen med jævnaldrende i en modtagelig ungdomstid. De nød åbenlyst for et par dage at være uforpligtet af et skema, der indeholdt 6 fag i hurtig rækkefølge. For dog ikke at forenkle billedet for meget, skal det dog tilføjes, at konfrontationen med Brüggemanns geniale altertavle i domkirken i Slesvig skabte respekt hos dem for, hvad en middelalderlig kunsthåndværker kunne udtrykke med sine hænder og sit værktøj. Middelalderen var ikke blot mørk og talentløs. Det gjorde også indtryk, når de på Nolde-musæet i Seebüll så, hvordan de bibelske skikkelser blev fremstillet af en moderne tids maler i et ekstatisk form- og

farvesprog, der lå fjernt fra de harmoniserede billeder i Thorvaldsen-stil, de var fortrolige med. At få revideret sine vaneforestillinger er vel også en slags udbytte af en rejse.

Man gjorde i øvrigt på disse ture nogle erfaringer om elevnormer. Da det i sammenhæng med det økonomiske opsving i 50'erne og 60'erne blev en del af livsstilen hos unge mennesker at omgås alkohol ret skødesløst, opstod lejlighedsvis episoder, der ikke gavnede den normalt gode tone, der kendetegnede turene. Støjende adfærd, selv i den uskyldige form, havde værterne svært ved at acceptere. Men problemet skal absolut ikke overdramatiseres. Normalt kunne man tale om krusninger på overfladen. Man fik på turen ad de lange veje over Sdr. Omme, og Grindsted et indblik i elevernes arbejdssituation. Hidtil skjulte evner og egenskaber, ikke mindst hos de stille, kom for dagen, og jeg selv blev orienteret om lokale forhold i Troldhede og Vildbjerg, navnlig hvad angår sport, jazzklubber og benzinstationer(arbejdspladser). Og så oplevede jeg ungdommens appetit på livet – og mellemgader: To kraftkarle blandt eleverne fortærede 12 stykker på slotsbanken i Ribe. Man gjorde store øjne.

Da Marshall-hjælpen havde sat gang i den vesteuropæiske økonomi fra slutningen af 40'erne, og et opsøret behov for nye indtryk efter krigstidens afspærring meldte sig, kunne skolen overveje arrangementer, der rakte ud over den jyske halvø. I 1949 vistes i København værker fra Kunstmuseet i Wien, 3.g og 8 lærere fra Herning Gymnasium så dem. Inspireret af denne oplevelse skabtes efterhånden en tradition for, at 3.G i efterårsferien besøgte Radiohuset, Statens museum for Kunst, Folketinget, hvis arbejde Knud Thstrup, den senere justitsminister, dengang dommer i Herning, orienterede os i, og han sørgede for, at vi kom til at overvære en debat. Desværre tror jeg ikke, at selve forhandlingerne i salen skabte respekt for folkestyret hos eleverne. De registrerede fra deres pladser i tilhørerlogerne først og fremmest, at de få MF'ere, der var til stede, fik tiden til at gå med at læse aviser. Størst udbytte havde de ubetinget af de teaterbesøg, der var faste punkter på programmet. Fra Det kgl. Teaters repertoire nævner jeg:

Ionesco: Kongen skal dø (John Price og Bodil Kjær)

Dürrenmatt: Den gamle Dame (Bodil Ipsen)

Ibsen: De unges Forbund (Jørgen Reenberg)

Claudel: Jeanne d'Arc (Ingeborg Brams)

og fra det Ny Teater lette elegante stykker af Anouilh som "Toreadorvalsen" med Mogens Wieth.

I en årrække arrangerede dansklærerne også busture til Aarhus teater. Vi nåede byen i så god tid, at der blev mulighed for en let anretning før teatertid, og bagefter kunne vi så drøfte forestillingen ved en drink, også i al beskedenhed. Fra Aarhus husker jeg Brecht: Laser og Pjalter med Preben Uglebjerg, Shakespeare: Macbeth med Hahn-Petersen.

Forhåbentlig fik eleverne smag for levende dramatik og øje for den forskel, der er på at se mennesker af kød og blod og blot at se gengivelser af dem på lærred eller skærm.

Et andet sidespring fra hverdagen var naturligvis eksamensperioden. Den var som nu hektisk. 3.g's sidste skoledag var på en måde starten. Man samledes med lærerne til morgenkaffe ved 7-tiden på et sted uden for skolen. I følge min dagbog på Skærbæk gæstgiveri (1960, 1961 og 1962), den nuværende familiehøjskole, på Arnborg kro (1963), i pavillonen i Sdr. Anlæg (1964), nu revet ned, derefter på Trianon konditori og Østergaards hotel. Happenings i fantasifuldt udstyr styret af en overordnet ide vandt hævd, og transport af lærerne i utraditionelle køretøjer indgik i ceremoniellet. Det følte ikke betryggende at være prisgivet førere, der just havde erhvervet kørekort. Ubehageligt at føle sig overbærende vurderet af arbejdsomme borgere, der i den kølige majmorgen ilede til et samfundsnyttigt arbejde. Med gysen tænker jeg på et rodeo på sportspladsen foran skolen. Vi slap med skrækken. Et enkelt år gav kådhederne anledning til indlæg i den lokale dagspresse.

Derpå fulgte afsløringen af, hvilke fag der var udtrukket til mundtlig eksamen. Rektor Christensen nød klart situationen (og mon ikke også Dreyer Jørgensen?) Her var et øjeblik, hvor han alene sad inde med skæbnsvanger viden. Rektor trak nydelsen ud, eleverne kunne ikke se noget fortryllende ved forestillingen.

Reaktionerne senere rakte fra hysterisk sammenbrud til ekstatisk jubel. Udsving hos lærerne var der, men kurven var mere behersket.

Ved mundtlig eksamen mødte den fremmede censor op med spørgsmål i det opgivne pensum. Ulæste tekster forekom kun i enkelte sprogfag. Normalt gav

ordningen ikke anledning til mange overvejelser, men det forekom, at man havde brug for et par ekstra minutter, hvis den ønskede synsvinkel var snæver. Eksempel: Stubs "Den kiedsom vinter" ønskedes behandlet som modspillet natur-kultur, absolut et centralt tema. Men eleverne havde ingen tid til forberedelse. I dag bliver bedømmelsen nok mere rimelig og nuanceret, når eksaminanden kan gennemarbejde teksterne i enrum og selv vælge procedure. Andet eksempel: Det mystiske element i Johs.V.Jensens "Kirstens sidste rejse".

Skolens rektor beværtede normalt censor med frokost i sin privatbolig. I Herning inviterede byrådet byens gæster til middag kl.12 på hotel "Eyde". Traktementet var navnlig ved eksamen i de sidste fag overdådigt - der serveredes således rødvin til maden og nye jordbær til dessert. Dreyer Jørgensen var en veloplagt og velfungerende vært ved bordet. Vore gæster var imponerede. Herning fik en strålende omtale i mange lektorale hjem over det ganske (danske) land. Ulempen var, at der endnu forestod nogle timers arbejde med de sidste elever. Man tog sig derefter af censor og viste ham markante steder i omegnen. Man censurerede dengang over hele landet. Lidt ubehageligt var det, at man efter prøverne skulle indsende en udtalelse til direktoratet om elevernes standpunkt, om undervisningens formodede kvalitet og om eksaminationens form ("enkelt formulerede spørgsmål"). Diplomatsk følte man sig forpligtet til at være. De konstaterede svagheder måtte hænges op på et par beskedne reservationsadverbier.

Hverdagens problemer for skolearbejdet i perioden blev især skabt ved, at flere elever søgte optagelse. Årgangene blev større, og frekvensen steg. Selv om der kom aflastning ved, at der byggedes gymnasier i Holstebro, Ikast og senere Ringkøbing, måtte mange lærere i Herning påtage sig overtimer (for en god betaling), og man lokkede studerende med en deleksamen (navnlig i matematik og fysik) ud til skolerne. Når de vendte tilbage til universiteterne for at afslutte studierne, fik de en favorabel økonomisk ordning. Samlæsning blev brugt, klassekvotienten blev hævet til 28, loven krævede, at alle egnede blev optaget. Hos os blev navnlig lektor Balling belastet. Han måtte i perioder drive undervisning i forelæsningsform, begunstiget af en veludviklet stemme og evnen til at styre komplicerede forhold. Inden for faget historie blev situationen vanskelig, da Hindborg Frederiksen døde i

1962, og Frydendal Jensen samme år udnævntes til rektor for et nyoprettet gymnasium i Aalborg. Villadsen Madsen fik derfor næste år et par og tredive katedertimer (fordelt på 6 dage) om ugen. Han kunne heldigvis overkomme en hel del. Da Steffensen døde pludselig i 1962, blev det nødvendigt at ansætte musikpædagoger i midlertidige stillinger. I min erindring står navnlig Hanne Plaetner som en dynamisk instruktør af Orff: Carmina Burana. Øvelserne foregik i aulaen efter skoletid, samtidig med at der blev skrevet karakterer ind i det tilstødende lærerværelse; oplevelsen hos os skriverkarle blev desårsag noget ambivalent. Efter fru Plaetners bortrejse i 1967 bortfaldt al undervisning i sang og musikforståelse for en tid. Den senere rektor for det rytmiske musikkonservatorium Olav Harsløf, som var elev på skolen, støttede os ved særlige lejligheder med sine allerede dengang evidente talenter som igangsætter. Assistance udefra ved religionsundervisningen fik vi også fra nogle af byens præster. Det virkede egentlig forfriskende at få folk med en anden baggrund - og i nogle tilfælde også andre holdninger end de snævert pædagogiske - ind i kollegiet. Jeg tænker i den forbindelse navnlig på præsterne ved valgmenigheden Helge Grell og Balle Christensen og fra sognekirken Olav Jensen.

Omgangformerne lærerne imellem var uformel. Et hierarki, som det man har hørt og læst om ved de gamle latinskoler, eksisterede ikke. Ingen havde mig bekendt aldersprivilegier i forhold til yngre kolleger, f.eks. ret til bestemte pladser ved bordet eller, som det var tilfældet i Bethaniagade, ret til at undervise bestemte årgange eller få faste tidspunkter på skemaet. Der var selvfølgelig en vis spredning i politisk holdning, men det registreredes ikke i hverdagen. Balling vedkendte sig et konservativt politisk - og vel også alment - grundsyn, men det fik ingen indflydelse på hans adfærd. Fru Laursen lagde ikke skjul på sit tilhørsforhold til Det radikale Venstre eller på sine "grønne" meninger, som hun forfægtede med en ægte lidenskab, der kunne slå gnister. Mange satte pris på hende netop af denne grund. Den formelle lærertype var ikke stærkt repræsenteret på Herning Gymnasium. Den der kommer nærmest er vel Villadsen Madsen, skolens inspektor. Hans sikre greb om administrative forhold gjorde ham til en værdifuld støtte for skolens rektor. Villadsen Madsen havde jobbet som gårdvagt på legepladsen. Det var påkrævet, så længe vi havde børn ned til 12 års-alderen på skolen. Han løste opgaven med en

smidighed og en autoritet, der sjældent førte ud i konfrontation. Eventuelle tilløb til "affærer" blev stoppet i "opløbet". Det jyske stille lune, kombineret med en vis forståelse for disse aldersklassers særlige behov for udfoldelse, var ham sikkert til hjælp i situationen. Hans ledelse af lærerrådets møder gennem en lang årrække var ikke båret af samme overbærenhed. Digressioner og omstændelighed var ham imod. Selvpromovering bekæmpede han. Sagerne, der var til behandling var velforberejdede, og der blev lagt vægt på, at den formelle procedure var fulgt. Som fagkollega lærte jeg ham at kende som en underviser, der satte fagligt dokumenteret viden højere end visionære abstraktioner og forsøg på at drage meget teoretisk-generelle konklusioner af historiens forløb.

Naturfagene sørgede Sjødal og Tonnesen for. De arbejdede godt sammen, så forskellige de end var - eller måske netop derfor. Mest synlig i skolebilledet var Sjødal. Hans styrke var et medfødt formidlertalent kombineret med stor opfindsomhed, når det gjaldt om at servere retterne garneret med vitser, historier fra soldatertiden, hjemmelavede sproglige primitivismer ("Schlagt auf in den Bülchern." - "Du frelsens, nun hat es geklinget" - citaterne er fra viser fra skoleballer). Sjødal nød at være den, der styrede morskaben, og eleverne - og vi andre - luede os i samværet, også når vi for sportens skyld måtte reagere dementerende på Sjødals humoristiske, provokatoriske udfald. Han var et festligt menneske. Det samme kan man sige om hans kollega i fransk og latin, Stenfeldt Mathiasen. Hans klassisk-filologiske baggrund gjorde ham ingenlunde verdensfjern. Han var optaget af alt det nære. Hans stil var underfundig-ironisk, og han forvaltede med snilde, hvad man noget ubestemmeligt kalder gallisk vid, samlede på bon mots og borede med lyst og ildhu i filologiske knuder. Så ofte det var muligt, besøgte han sit kære Frankrig, hvis livsform han beundrede - om ikke konsekvent, så dog uden mange forbehold. Den tyske kultur lå ham fjernere. På vore Frankrigsture havde vi en særdeles kyndig cicerone i alt, hvad der hører til fransk kultur - fra Daudets mølle nede i Provence til oldtidsminderne (les Menhirs) i det yderste Bretagne. Stenfeldt Mathiasen holdt utvivlsomt meget af at undervise, og den interesse holdt, lige til han tvunget af stive tjenestemandregulativer måtte sige stop i 1976. Interessen for eleverne stak dybt, og de påskønnede på deres side hans festlige, livlige facon. Man kunne måske

driste sig til at kalde Stenfeldt Mathiasen en humanist med rod i fransk kritisk tænkning vendt mod forskrifter, dikteret af kirke, stat eller et bornert borgerskab.

Et par borgerlige ord til slut om forholdet lærer/elev. Min latinlærer, model for hovedpersonen i Ejler Jørgensens roman "Lektor Hansens sælsomme hændelser" citeres i erindringer fra skoletiden i 1930'erne for replikkerne: "Man har ikke læst på lektierne" og "Man må selv finde ud af det" (den sidste er mere moderne end den første). Anvendelsen af "man" i stedet for "du" indikerer afstand. Den forklares ikke udelukkende ved nævnte lektors jyske oprindelse, men også ved tidens syn på lærer/elev forholdet. Lærerens rolle bestod i at meddele de på universitetet erhvervede kundskaber videre til hans elever, og disse sidste var ikke i tvivl om, at deres rolle var at modtage denne lærdom.

Keld Belert (f. Andersen), tidligere adjunkt ved Herning Gymnasium, har skrevet en roman, "Midsommer", om arbejdsklimaet på et gymnasium. Forfatteren ser situationen fra en kvindelig adjunkts synsvinkel. Hun mener, at hun ved at investere sine private følelser i arbejdet med eleverne kan trænge igennem den barriere af mistro og træghed, som de møder hende med. Det viser sig at være et farligt eksperiment. Hun overskrider, hvad Løgstrup kalder urørlighedszonen, og resultatet bliver tragisk.

Sådanne ekstremer kendte vi naturligvis ikke til i Herning i perioden. De nyuddannede lærere, der kom ind i sidste halvdel af 60'erne ønskede at blive tiltalt med "du", ja sågar med fornavn alene. Omvæltningen tiltalte vel nok en del elever, hos andre skabte den usikkerhed. Der gik en del år, før skikken følte rimelig. Om så afstanden mellem lærer og elev er mindsket ad den vej, er en anden sag. Her spiller andre og væsentligere forhold ind. Om nivelleringer rummer demokratiske værdier er usikkert. De højest talende elever med overfladiske kundskaber og udstyret med en ikke ringe overbevisning om egen betydning vil let komme til at styre undervisningens indhold og forløb. Man ender let i ørkesløse diskussioner. Det går ud over stilfærdige elever, der gerne vil løftes ud over problemstillinger, der i forvejen er gennemtygget af medier, og hvis eneste substans er aktualitet. Man "skærer hakkelse i døgnets rejsestald" (Carl Ploug).

Mon ikke vi i den behandlede periode på Herning Gymnasium fandt frem til balancen mellem på den ene side et noget upersonligt, af gamle embedsmandstraditioner bestemt mønster og på den anden side en omklamrende "kommen hinanden ved" tankegang. Perioden 1951-1972 var kun en kort fase i gymnasieskolens udvikling fra elitær middelklasseskole til en blandt mange ungdomsuddannelser, og vi virkede i en befolkning, hvor sund fornuft afværgede yderligheder.

Årene på den velfungerende arbejdsplads var en skøn tid - trods alt.

Herning
Gymnasium

Herning Gymnasium
2002